

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทยที่กำลังมีการพัฒนา มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในปัจจุบัน รวมถึงผลอันเนื่องมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับแรก พ.ศ. 2504 ต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (2530-2534) ในปัจจุบันซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของสังคมและเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดผลประโยชน์และผลกระทบในด้านการผลิต รายได้ ค่านิยม การบริโภค ตลอดถึงวิถีการดำเนินชีวิตที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นของประชาชนในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ต่อเนื่องถึงฉบับที่ 6 ซึ่งจะเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมเบา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการบริการ โดยกำหนดไว้ว่าจะสร้างและพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกให้เป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจและสังคมใหม่ ให้ประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมในระดับที่สูงขึ้นจากระดับเดิม (เสนาะ อนุภาล 2524: 38) จากเป้าหมายดังกล่าวจะเป็นผลให้พื้นที่เป้าหมายคือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง กลายเป็นฐานอุตสาหกรรมและบริการที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว

จากแผนพัฒนาการประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี (2532: 1-6) และทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัดชลบุรี (2531: 1-6) พบว่าชลบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกที่เป็นพื้นที่เป้าหมายในการขยายอุตสาหกรรมและบริการต่าง ๆ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 65 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 4,577 ตารางกิโลเมตร เขตการปกครองแบ่งออกเป็น 9 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอพนัสนิคม อำเภอพานทอง อำเภอบ้านบึง อำเภอบางละมุง อำเภอศรีราชา อำเภอสัตหีบ อำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ และกิ่งอำเภอเกาะสีชัง ลักษณะภูมิประเทศมีภูเขาทอดเกือบกึ่งกลางของจังหวัด เป็นแนวยาวจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ตอนเหนือเป็นที่ราบเหมาะแก่การกสิกรรม ทิศตะวันออกและทิศใต้

เดิมเป็นป่า แต่ปัจจุบันเปลี่ยนสภาพจากป่ามาเป็นไร่โล่งเตียนใช้เพาะปลูกพืชไร่ คือ มันสำปะหลัง และอ้อยเป็นหลัก สำหรับชายฝั่งทะเลมีหาดทรายสวยงามเหมาะแก่การท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจหลายแห่ง จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่ไม่มีลำห้วยที่สำคัญไหลผ่านตัวจังหวัดเลย จะมีอยู่บ้างก็เป็นลำห้วยเล็ก ๆ หรือทางน้ำจากเขาสูงสู่ทะเลบ้างไม่มากนัก สำหรับบึงหรือหนองน้ำธรรมชาติที่ใหญ่ ๆ มีอยู่เพียงแห่งเดียวคือ หนองตะเคียนที่อำเภออสัตตหีบ จึงมีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำสดโดยสร้างอ่างเก็บน้ำไว้หลายแห่ง เช่น อ่างเก็บน้ำบางพระ อ่างเก็บน้ำมาบประชัน อ่างเก็บน้ำลุดตาหลวง อ่างเก็บน้ำหนองค้อ อ่างเก็บน้ำคลองบางไม้ และอ่างเก็บน้ำบ้านบึง เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ทางทิศตะวันตกจดอ่าวไทยทำให้อากาศอยู่ในระดับดี คือในฤดูร้อนไม่ร้อนจัด ฤดูหนาวไม่หนาวจัด ฝนตก ปานกลาง

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และประมง พืชที่ปลูกและทำรายได้มากคือ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าว และสับปะรด รองลงมาได้แก่ การอุตสาหกรรม จังหวัดชลบุรีมีโรงงานอุตสาหกรรมทั้ง 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก จากสถิติวันที่ 31 ธันวาคม 2531 มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 1,468 โรงงาน มีจำนวนแรงงานทั้งหมด 25,263 คน ประเภทอุตสาหกรรมที่มีมากเรียงตามจำนวนโรงงานได้แก่ อุตสาหกรรมเกี่ยวกับการเกษตร และประมง อุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมเกี่ยวกับอาหาร และอุตสาหกรรมอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีอาชีพเกี่ยวกับพาณิชย์กรรมเกือบทุกชนิดทุกสาขา และธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งจัดว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุดในประเทศ โดยเฉพาะที่พัทยา จังหวัดชลบุรีมีฐานะทางเศรษฐกิจดีเป็นลำดับที่ 4 ของประเทศ และเป็นลำดับที่ 1 ของภาคตะวันออก รายได้เฉลี่ยของประชากรคนละประมาณ 47,068 บาท ต่อปี

แผนพัฒนาฉบับที่ 5 ต่อเนื่องฉบับที่ 6 ทำให้จังหวัดชลบุรีเป็นเป้าหมายสำคัญในการขยาย การอุตสาหกรรมและบริการต่าง ๆ เช่น จะมีการสร้างท่าเรือพาณิชย์ สร้างนิคมอุตสาหกรรมเบา และอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกที่แหลมฉบัง ศูนย์ธุรกิจการพาณิชย์และการเงิน ตลอดจนปรับปรุง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ซึ่งผลจากการพัฒนาในครั้งนี้จะทำให้จำนวนประชากร จากจังหวัดอื่น ๆ เลื่อนไหลเข้ามาอาศัยอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของจังหวัดชลบุรีในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 และจะมีชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวมากมาย อันจะทำให้เกิดความต้องการบริการ แรงงานด้านต่าง ๆ มากขึ้น จากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการอุตสาหกรรมและบริการ ท่องเที่ยว ทำให้สังคมเกษตรกรรมไทยแต่เดิมค่อย ๆ เปลี่ยนสภาพไปสู่สังคมที่มีอุตสาหกรรมเป็น พื้นฐานในเวลาอันใกล้

ในภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงนี้อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงความสับสนไม่เข้าใจของประชาชนด้วย การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะเผชิญและแก้ปัญหาได้อย่างชาญฉลาด สามารถปรับวิธีการดำเนินชีวิตเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และในขณะเดียวกันก็สามารถปรับสภาพแวดล้อมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตตนเองได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่รายงานผลการศึกษาลักษณะการจัดการศึกษาในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (2529: 41) ได้เสนอไว้ว่า ในการวางแผนการศึกษาในระดับจังหวัดควรต้องคำนึงถึงสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในพื้นที่ที่จะเปลี่ยนจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมเพื่อมุ่งแก้ปัญหา เฉพาะในท้องถิ่นและควรให้มีการดำเนินการอย่างรอบคอบ ทั้งนี้โดยพิจารณาจัดทำแผนงานโครงการด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมดังกล่าว

สิ่งเห็นได้ว่าการให้การศึกษาก็ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง ผู้ทำหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้สังเกตเห็นความสำคัญนี้ จึงได้จัดแบ่งหลักสูตรออกเป็น 5 กลุ่มประสบการณ์ และได้ระบุไว้ว่ากลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพสามารถจัดเนื้อหา กิจกรรม และงานที่เสนอไว้ให้ผู้เรียนปฏิบัติได้โดยจัดไว้เป็นกลาง ๆ มีความยากง่ายตามวัยและความสามารถของผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพชีวิตจริง เพื่อให้การเรียนการสอนนั้น เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุดผู้สอนควรปรับเปลี่ยนกิจกรรมหรืองาน เลือกให้เหมาะสมกับเพศ วัยและสภาพในแต่ละท้องถิ่น นอกจากนี้ สุนทร สุนันทชัย (2518: 28-29) ยังได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นไว้ว่าหลักสูตรจะสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียนได้จะต้องจัดให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของชาวชนบท ซึ่งในการจัดทำหลักสูตรแบบนี้ควรให้ท้องถิ่นมีส่วนช่วยในการจัดทำรายละเอียดหรือส่วนที่เพิ่มเติม เพราะจะช่วยทำให้โรงเรียนจัดสอนให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของท้องถิ่นได้ จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรนั้นมิใช่มีเพียงนักวิชาการในระดับต่าง ๆ เท่านั้น ประชาชน ผู้ปกครองในท้องถิ่นต่าง ๆ ก็เป็นส่วนสำคัญในการแสดงความคิดเห็นเช่นกัน

กลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน คือ วิชาบังคับและวิชาเลือก วิชาบังคับ คือ วิชาที่ทุกคนต้องเรียนเหมือนกัน ส่วนวิชาเลือกนั้นกรมวิชาการได้ให้แต่ละเขตการศึกษาเป็นผู้จัดทำขึ้นเองให้สอดคล้องกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น จังหวัดชลบุรีกำลังมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ประกอบกับขณะนี้กรมวิชาการกำลังดำเนินการปรับปรุง

หลักสูตรใหม่ให้หันต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าควรจะมีการศึกษาความสอดคล้องระหว่างการเรียนการสอนงานเลือกในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 กับความคาดหวังของผู้ปกครองในจังหวัดชลบุรี เพื่อประโยชน์แก่การจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสอดคล้องระหว่างการเรียนการสอนงานเลือกในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 กับความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนในจังหวัดชลบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการสอนงานเลือกในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในจังหวัดชลบุรี พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอนงานบ้าน เช่น การประกอบอาหารสำหรับครอบครัว อาหารจานเดียว การทำขนม และการตัดเย็บเบื้องต้น งานเกษตร เช่น การทำสวนผัก สวนผลไม้ การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ส่วนงานช่างประดิษฐ์จะเปิดสอนการประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง เลียนแบบธรรมชาติ การประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่นทำเป็นของใช้ ของเล่น และของประดับตกแต่ง งานช่างจะสอนการถัก การสาน และการตัดผม ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วมีความใกล้เคียงกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ ของชาวชลบุรี ซึ่งมีความเหมาะสมไปตามแต่ละท้องถิ่น ฉะนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า การเรียนการสอนงานเลือกในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มีความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนในจังหวัดชลบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสอดคล้องระหว่างการเรียนการสอนงานเลือกในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 กับความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนในจังหวัดชลบุรี โดยได้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครูและผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี เฉพาะที่เปิดสอนงานเลือกในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเหมือนกัน 5 งานเท่านั้น คือ การประกอบอาหารสำหรับครอบครัว การประกอบอาหารจานเดียว การทำสวนผัก การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ และการประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่นเป็นของเล่น ของใช้ และของประดับตกแต่ง

คำจำกัดความ

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ หมายถึง กลุ่มประสบการณ์หนึ่งในจำนวน 5 กลุ่ม ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่จะเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ค่านิยม และนิสัยรักการทำงานและเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มประสบการณ์นี้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน คือ งานบังคับและงานเลือก

งานเลือกในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ หมายถึง งานที่เพิ่มความรู้และทักษะพื้นฐานจากงานบังคับเกี่ยวกับงานอาชีพ 5 แขนงงานด้วยกันคือ แขนงงานบ้าน แขนงงานเกษตร แขนงงานประดิษฐ์ แขนงงานช่าง และแขนงงานอาชีพอื่น ๆ โดยจัดสอนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เลือกเนื้อหาสาระของงานเลือกทั้ง 5 แขนง ซึ่งมีทั้งหมด 79 งานมาสอนได้ทั้งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 แต่ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียนให้จบเป็นเรื่อง ๆ ไป ไม่เลือกเรียนซ้ำ จะเลือกเรียนเพียงแขนงงานเดียว โดยเลือกหลาย ๆ กลุ่มงานในแขนงงานนั้นให้ครบ 300 คาบ หรือเลือกหลายแขนงงานโดยเลือกกลุ่มงานต่าง ๆ ในแต่ละแขนงรวมกันให้ครบ 300 คาบก็ได้

การจัดการเรียนการสอนในงานวิชานี้ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนงานเลือกในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียน ซึ่งเลือกสอนจากงานเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยเน้นเฉพาะเนื้อหาที่สอน และผลการเรียนการสอนที่นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ความสอดคล้อง หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองที่ตรงกันหรือใกล้เคียงกันในเรื่องการเลือกสอนงานเลือกจาก 5 แขนงงาน การให้ความสำคัญในการสอนหรือความต้องการให้บุตรหลานได้เรียนในงานเลือก 5 งาน การสอนให้ได้กินความรู้ไปใช้และนำไปถ่ายทอดที่บ้าน การเลือกสอนงานเลือกอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากที่ได้สอนแล้ว จำนวน 74 งาน ตลอดจนการเสนอแนะงานเลือกอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากหลักสูตร

ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนงานเลือกในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของบุตรหลาน

ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ที่มีบุตรหลานหรือเด็กในปกครองเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดชลบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้เนื้อหาและการจัดการเรียนการสอนงานเลือกในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ที่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนในจังหวัดชลบุรี
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน
กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพต่อไป